

پودمان ۳

گلدوزی

گلدوزی لباس و ملزومات کودک

ابزار و وسایل کار

سوزن گلدوزی

■ **سوزن گلدوزی (Embroidery):** این سوزن‌ها برای گلدوزی با سوراخ متوسط (چشمی) مناسب است.

■ **سوزن کرول (Crewel):** مخصوص گلدوزی است به علت داشتن سوراخ درشت (چشمی) از نخ گلدوزی یک لا تا چند لا قابل استفاده است.

■ **سوزن چنایل (Chenille):** این سوزن برای گلدوزی روی پارچه‌های ضخیم و درشت بافت است.

■ **مداد:** برای انتقال طرح و نقش‌های گلدوزی از مدادهای HB می‌توان استفاده کرد.

■ **کارگاه گلدوزی:** دو دایره چوبی که یکی داخل دیگری قرار می‌گیرد، با استفاده از کارگاه، دوخت جمع نمی‌شود، و الیاف نخ گلدوزی روی پارچه به خوبی قرار می‌گیرد.

■ **انگشتانه:** اندازه آن باید کاملاً متناسب با انگشت سوم دست باشد، برای سرعت عمل در کار استفاده می‌شود.

نخ گلدوزی

■ **نخ پنبه‌ای:** از پنبه مرسریزه شده و شش لا و ۱۰۰٪ از جنس پنبه (Cotton) است و قابل تقسیم به رشته‌های نخ‌های باریک‌تر هستند.

■ **نخ ساتن / ویسکوزیون:** نوعی نخ شش لا، بسیار درخشان و نرم بوده و دارای درخشش نافذی است.

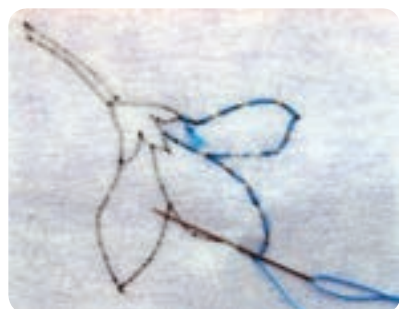
■ **نخ گلدوزی چند رنگ:** دارای یک طیف رنگ با تغییر ملایم و پیوسته در سراسر طول نخ است. جنس آنها از پنبه، ابریشم یا ساتن است.

انتقال طرح روی پارچه

■ در این مرحله با دو روش ابتدایی انتقال آشنا می شوید:
۱ کپی مستقیم از روی طرح به وسیله مداد یا ماژیک های قابل شست و شو است.

۲ برای پارچه های ضخیم طرح را روی پارچه قرار داده و اطراف طرح اصلی را با شلال مشخص می کنید.

طرح های مناسب لباس و ملزومات کودک

به نظر شما چه طرح‌هایی برای لباس و ملزومات کودک مناسب‌تر هستند؟
 آیا می‌توان هماهنگی بین یک موضوع در طرح با لباس و ملزومات به‌وجود آورد؟

طرح‌های انتخابی برای کودکان دارای ویژگی‌های خاصی (ساده، کوچک و با ظرافت) هستند. رنگ‌های انتخابی ملایم و متناسب با رنگ زمینه انتخاب می‌شوند. طرح حیوانات اگر بزرگ باشند معمولاً دور آن دوخته می‌شود.

معمولاً طرح‌های گل و برگ، بسیار ظریف انتخاب می‌شوند.

حشرات کوچک مانند پروانه، کفشدوزک و زنبور بسیار ظریف دوخته می‌شوند.

قرارگیری طرح روی پیش سینه پیراهن کودک

با توجه به تصاویر، محل قرارگیری طرح‌های لباس کودک چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند؟
در چیدمان این طرح‌ها به چه مواردی باید دقت کرد؟

فکر کنید

■ طرح قرینه که دارای ساقه، گل و گلبرگ‌های پیوسته هستند، کشیدگی طرح تا حلقه‌های آستین و زیر یقه ادامه پیدا می‌کند.

■ از یک نقش، با چیدمان پراکنده ولی با نظم استفاده می‌شود برای پر کردن فضای خالی از نقطه دایره‌ای استفاده می‌شود.

■ طرح یک قسمت از گل با نوار حاشیه‌دار و تکرار منظم است، برای پر کردن از نقطه دایره‌ای استفاده شده است.

مانند تصویر چند نمونه طرح انتخاب کرده و روی قسمت‌های مختلف الگوی لباس قرار دهید.

فعالیت
عملی

با توجه به دوخت‌های اولیه گلدوزی طرح‌هایی مانند تصاویر را روی لباس و ملزومات کودک گلدوزی کنید.

فعالیت
عملی

✦ به تصاویر زیر دقت کنید از چه روش‌هایی برای تزئین کار دست استفاده شده است؟
 ✦ آیا می‌توانید این روش‌ها را برای تزئین لباس کودک استفاده کنید؟

روش چاپ روی پارچه

ابزار و وسایل

- ✦ **رنگ پارچه:** این رنگ‌ها با ثباتی که روی پارچه دارند و قابلیت ترکیب رنگی برای چاپ پارچه استفاده می‌شود.
- ✦ **قلم‌مو:** این قلم‌موها با نوک پهن، یکی از وسایل انتقال رنگ روی پارچه است.
- ✦ **نوارچسب کاغذی:** برای ثابت نگه داشتن طرح روی پارچه استفاده می‌شود.
- ✦ **ظرف یا پالت رنگ:** ظرفی که در آن رنگ‌ها را می‌توان با هم ترکیب کرد.
- ✦ **مقوا یا طلق:** مقوا یا طلق برای انتقال طرح روی آن استفاده می‌شود.

روش انتقال و اجرای کار

■ طرح مورد نظر را روی مقوا منتقل کنید.

■ رنگ‌ها متناسب با طرح مورد نظر ترکیب و آماده شود.

■ داخل طرح به وسیله کاتر بریده شود.

■ در آخرین مرحله به وسیله اتو روی طرح را اتو کنید تا چاپ روی پارچه تثبیت شود.

■ به وسیله قلم‌مو رنگ‌های مورد نظر را روی پارچه منتقل کنید.

روی این طرح را به دلخواه گلدوزی کنید.

فعالیت
عملی

با توجه به تصویر، مراحل چاپ و گلدوزی را روی پارچه مناسب انجام دهید.

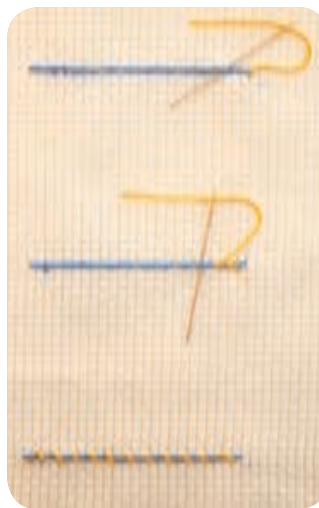
دوخت‌های اولیه

یادآوری: در سال‌های گذشته با بعضی از دوخت‌های اولیه و کاربرد آنها آشنا شده‌اید. آیا می‌توانید مراحل دوخت آنها را انجام دهید؟

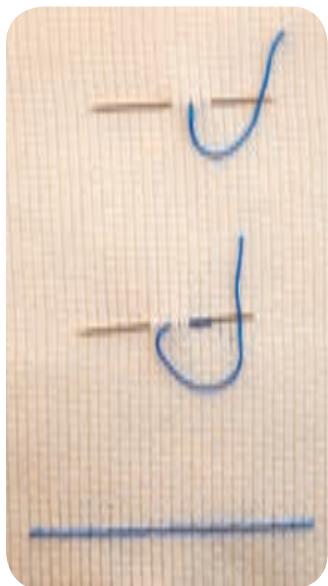
شلال مستقیم: شلال‌ها به‌طور جدا از هم، در میان یک حلقه، یا مجزا از شکل دیگر دوخته می‌شود.

شلال مارپیچ: دوخت ترکیبی از دو نوع سوزن‌دوزی استفاده می‌شود، ابتدا شلال‌های منظم و یکنواخت زده سپس به‌وسیله سوزن از میان شلال‌ها به‌طور پیچ‌رد می‌شود.

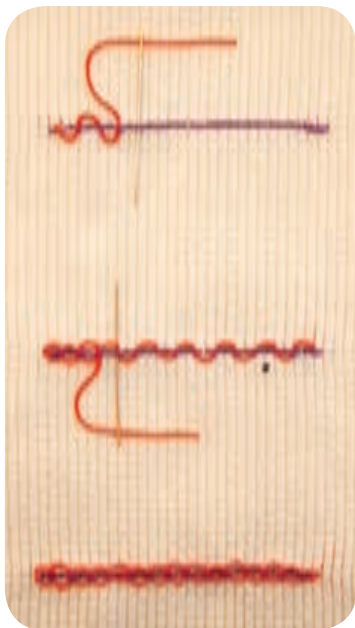
طرح ساقه: سوزن را از پارچه بیرون آورده، نخ سمت راست سوزن قرار گرفته به فاصله کمی در داخل پارچه فرو کنید.

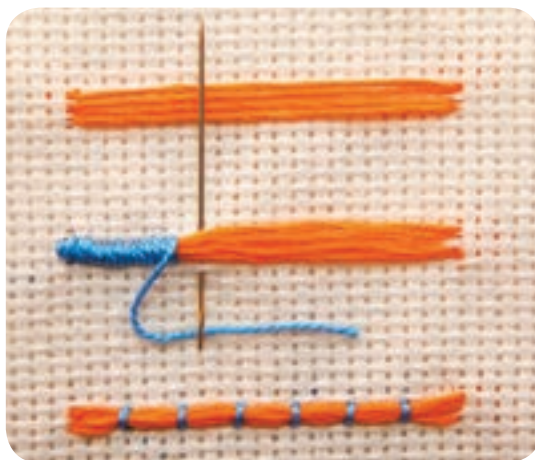
ساقه‌دوزی: مانند طرح ساقه است با این تفاوت که نخ سمت راست سوزن را به‌طور مایل در پارچه فرو کنید.

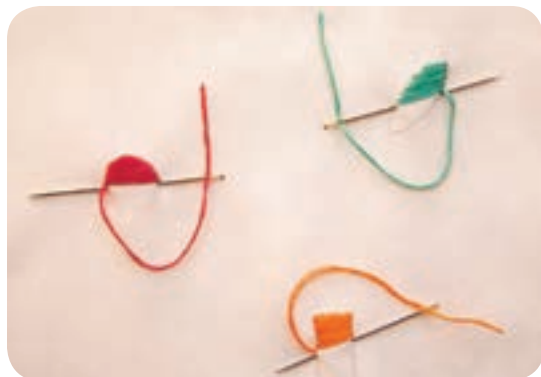
بخیه مارپیچ: بخیه‌ها باید کوچک و ساده دوخته شود، سپس با نخ ضخیم به‌طور مارپیچ از وسط بخیه‌ها عبور کند.

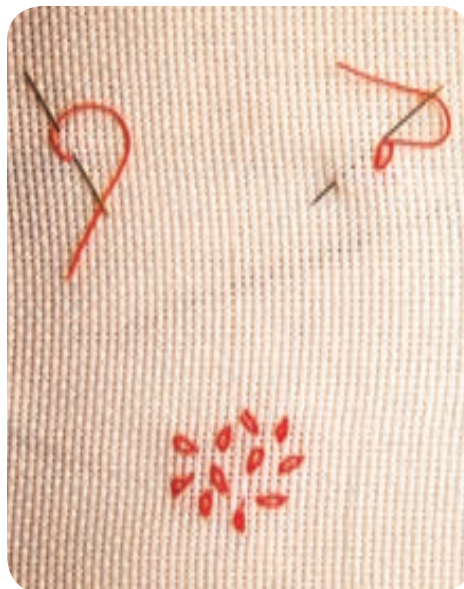
دوخت بست: ابتدا نخ شش لای گلدوزی را روی پارچه بخوابانید، سپس با نخ هم‌رنگ یا نخ دیگر بست‌ها را با فاصله کم و یکنواخت بدوزید.

ساتن دوزی: شلال‌های کوچک که کنار هم قرار می‌گیرد و طرح را کاملاً پر می‌کند. حرکت سوزن‌ها بستگی به طرح دارد.

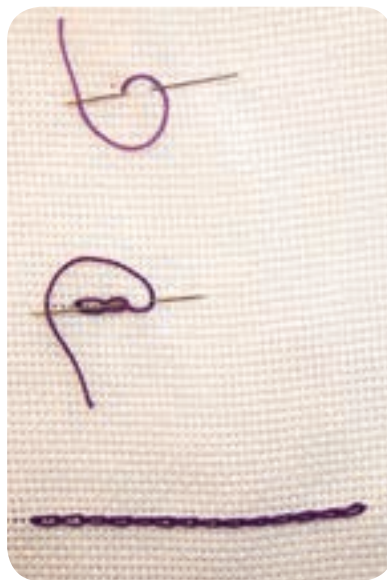

زنجیره تک قلاب: سوزن را از رأس گلبرگ بیرون آورده بعد نخ را مانند یک حلقه زیر سوزن قرار می‌دهیم.

دوخت زنجیره: سوزن را از پارچه بیرون آورده در حالتی که نخ را با انگشت شست به صورت حلقه نگه داشته‌اید. سوزن را در همان محل فرو ببرید.

دوخت پروانه‌ای: این دوخت شبیه تک قلاب زنجیره‌ای است، با این تفاوت که انتهای حلقه نخ با فاصله زیاد روی پارچه قرار می‌گیرد.

دوخت گره فرانسوی: سوزن را از پارچه بیرون آورده، نخ را یکی دو بار به دور سوزن حلقه کنید، سپس سوزن را در همان مکان در پارچه فرو کنید.

دوخت گره سیمی (روکوکو): سوزن را از پارچه بیرون آورده نخ را ده الی دوازده بار دور سوزن تاب داده و سوزن را از میان نخ‌های تابیده بیرون بکشید.

دوخت مادگی گل: برای شاخک‌ها یا مادگی وسط گل‌ها استفاده می‌شود، نخ را از پارچه بیرون آورده و با فاصله یک کوک، نخ دور سوزن پیچیده شود و سوزن را وارد پارچه کنید.

دانه دوزی: یک یا دو شلال کوچک عمودی چسبیده به هم دوخته می‌شود و این کار تکرار می‌شود.

پایون دوزی: چهار تا شش شلال موازی با هم به صورت افقی روی پارچه بدوزید، سپس وسط آنها را با دو شلال عمودی محکم کنید.

ستاره دوزی: یک ضربدر (x) دوخته، سپس به علاوه (+) عمودی و افقی دوخته شود، برای اینکه به هم متصل کنیم، یک بست در محل تقاطع آنها دوخته شود.

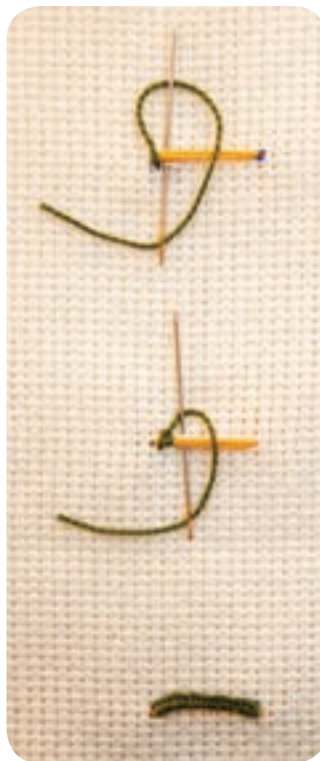
دوخت دندان موشی: از سمت چپ پارچه نخ زیر سوزن به صورت حلقه قرار می‌گیرد، نخ حلقه شده را با انگشت نگه داشته سوزن را از پارچه در آورید.

دوخت پر: دو خط مستقیم را علامت بگذارید، سپس طرفین این خط را یک بار از سمت راست و یک بار از سمت چپ بدوزید

دندان موشی به هم چسبیده: این دوخت مانند دندان موشی است، با این تفاوت که پایه‌های دوخت کاملاً در کنار هم دوخته شده است.

دوخت پر بسته: روی یک خط مستقیم، یک کوک اریب دوخته، سپس وسط خط مستقیم را بدوزید. بعد طرف مقابل کوک روبه‌رو دوباره کوک اریب بدوزید.

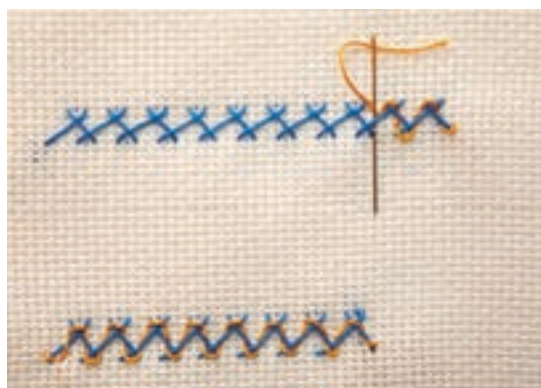

دوخت پر دوتایی: دوخت پر تنوع زیاد دارد، ولی نوع دوخت یکسان است، در این دوخت دو پایه در یک جهت دوخته می‌شود.

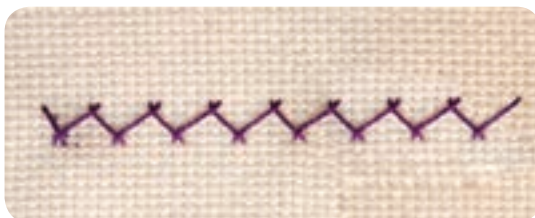
دوخت پر سه تایی: مانند دوخت پر دوتایی است با این تفاوت که سه پایه در هر طرف دوخته می‌شود.

دوخت زیگزاگ ماریپیچ: پس از دوخت زیگزاگ یکنواخت، نخ به رنگ دیگر را به طور ماریپیچ از میان زیگزاگها عبور دهید.

دوخت زیگزاگ ساده: سوزن را به روی پارچه آورده از سمت راست تعدادی از تار پارچه گرفته و از سمت چپ خارج کنید.

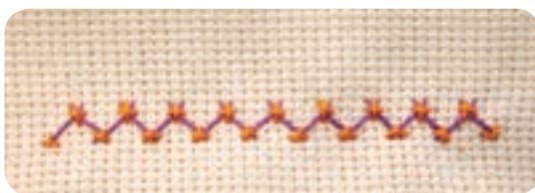
سایه دوزی (زیگزاگ فشرده): سایه دوزی همان زیگزاگ است با این تفاوت که از پشت پارچه دوخته شده و در روی پارچه شلالهای افقی دیده می شود.

دوخت زیگزاگ با بست: پس از دوخت زیگزاگ ساده با نخ به رنگ دیگر شلالهای عمودی روی زیگزاگ بدوزید.

دوخت زیگزاگ با بخیه ستاره: پس از دوخت زیگزاگ ساده، با نخ هم رنگ دیگر شلالهای عمودی و افقی بدوزید.

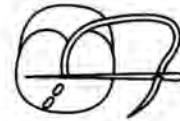
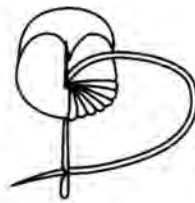
- آیا می‌توانید مراحل دوخت این نمونه را انجام دهید؟
- نام هر کدام از این دوخت‌ها را نام ببرید.

طرح را کپی کنید، نمونه نخ‌های متناسب با نخ دوخت، پارچه و سوزن مناسب را انتخاب کنید.

■ برای دوخت قسمت‌های مختلف بدن پرنده از دوخت ساتن استفاده می‌شود.

■ برای دوخت سر پرنده، قسمت صورت از مرکز نوک پرنده دوخته شود.
برای بالای سر از وسط پیشانی مستقیم دوخته می‌شود.

■ برای تنه پرنده از وسط به صورت مستقیم دوخته می‌شود.
برای بال و دم پرنده به صورت مستقیم، ولی در جهت برعکس تنه پرنده دوخته می‌شود.

گلدوزی با پارچه های بافته شده

فکر کنید

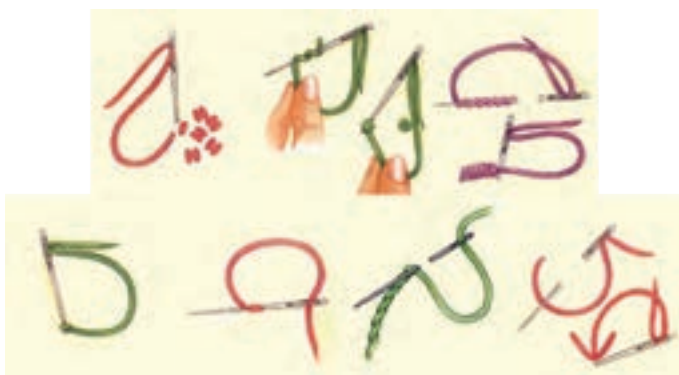

با توجه به تصویر گلدوزی روی پارچه یا لباس بافته (بافتنی) چه تفاوتی با گلدوزی های دیگر دارد؟
 نخ و سوزن ها باید چه ویژگی هایی داشته باشند؟
 طرح انتخابی آنان چه تفاوتی با طرح دیگر گلدوزی ها دارد؟

طرح انتخابی باید به گونه ای باشد که بدون کپی کردن آن روی پارچه اجرا شود. محل قرارگیری کلی طرح روی پارچه را علامت گذاری کنید.

گلدوزی که باید دوخته شود، شامل: دوخت پروانه ای، زنجیر تک، قلاب، گره فرانسوی، ساقه دوزی، ساتن و دانه دوزی است.

نخ های استفاده شده برای گلدوزی باید کاملاً هماهنگی لازم با نوع پارچه زمینه را داشته باشد.

■ طرح دوخته شده با نوع گلدوزی و برجستگی لازم، زیبایی خاصی روی کار به وجود می آورد.

با توجه به تصویر یک طرح مناسب گلدوزی با پارچه بسیار ضخیم یا بافتنی انتخاب و گلدوزی کنید.

فعالیت
عملی

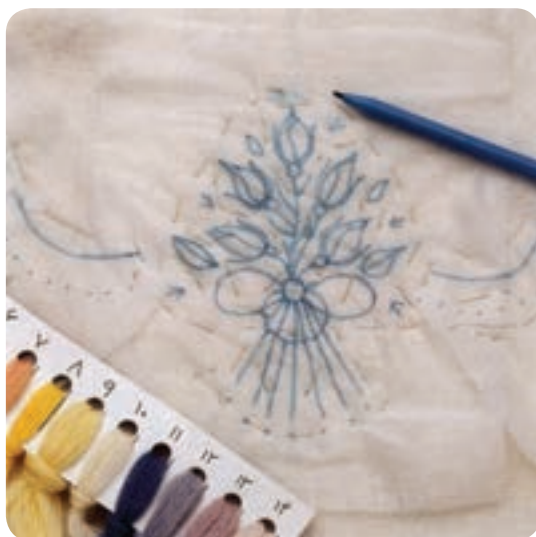
گلدوزی روی پارچه ضخیم

فکر کنید

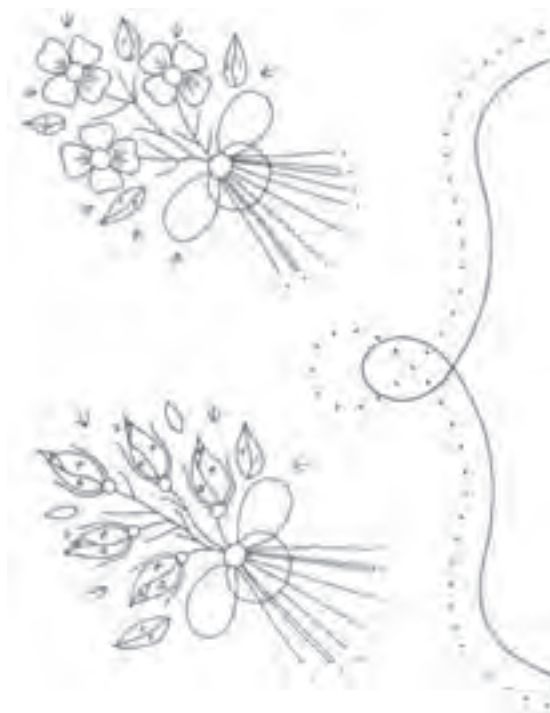

با توجه به تصویر به نظر شما از چه روشی برای انتقال طرح می‌توان استفاده کرد؟
 آیا روش گلدوزی هر قسمت را می‌توانید اجرا کنید؟

طرحی انتخاب کنید که جزئیات زیاد ندارد، طرح را بر اساس رنگ‌ها شماره گذاری کنید.

طرح را روی کاغذ پوستی بسیار نازک منتقل کرده طرح را روی پارچه کوچک بزنید. رنگ نخ‌های مورد نظر را جدا و شماره گذاری کنید.

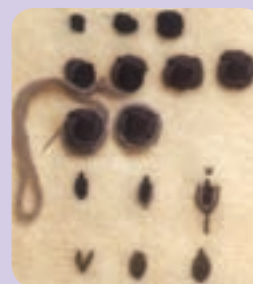

■ گلدوزی هر قسمت از طرح را با توجه به دوخت آنها انجام دهید.
 کاغذ پوستی را به آرامی از روی پارچه جدا کنید.

یک طرح مانند تصویر انتخاب کرده و مراحل گلدوزی را انجام دهید.

فعالیت
 عملی

لوازم مورد استفاده برای شماره‌دوزی

- ❑ در تصویر روبه‌رو وسایل و ابزار برای کدام نوع گلدوزی استفاده می‌شود؟
- ❑ چه وسایل یا ابزاری با دیگر انواع گلدوزی مشترک هستند؟
- ❑ چه وسایل یا ابزاری مورد استفاده در شماره‌دوزی هستند؟

فکر کنید

❑ شماره‌دوزی یکی از قدیمی‌ترین انواع گلدوزی است، و این نام به علت شمردن تاروپود پارچه است.

سوزن

اندازه ۱۸، ۲۲ و ۲۸

سوزن تاپستری (Tapestry): برای پارچه‌های درشت بافت و غیرمتراکم مانند پارچه‌های کوبلن‌دوزی که سوراخ‌های درشت دارند، از سوزن‌های ضخیم شماره «۱۳ تا ۲۶» که دارای نوکی گرد و کُند هستند استفاده می‌شود.

اندازه ۱۸، ۲۲ و ۲۶

سوزن چنایل (chenille): برای شماره‌دوزی روی پارچه‌هایی که بافت متراکم دارند، سوزن‌های شماره «۲۲ تا ۲۶» که پارچه را سوراخ نمی‌کنند مناسب است.

انواع نخ

نخ گلدوزی شش لا از ابریشم: از ۶ رشته تشکیل شده است، که به راحتی از هم جدا می شود.

نخ گلدوزی شش لا از پنبه: از ۶ رشته تشکیل شده است که به راحتی جدا می شود.

نخ گلدوزی متالیک: نخ از الیاف به اصطلاح فلزی است.

نخ گلدوزی مَمُری: دارای مغز از الیاف پنبه و رویه ابریشمی یا پنبه است.

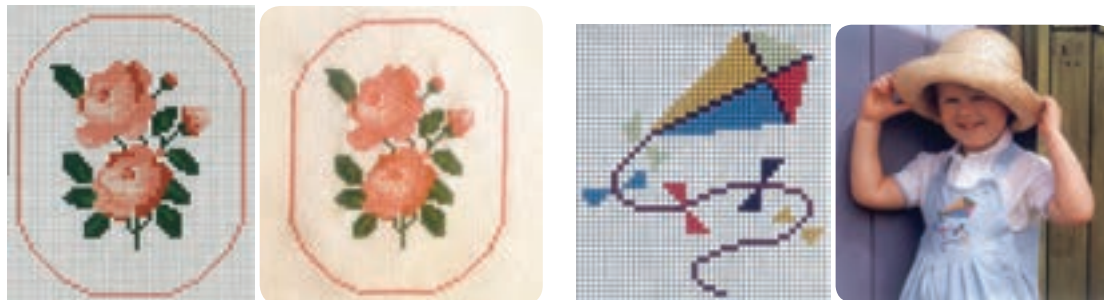
تور شماره دوزی: تورها از الیاف پنبه به صورت تازی و پودی بافته می شود ولی به راحتی می توان تاروپود را از هم جدا کرد.

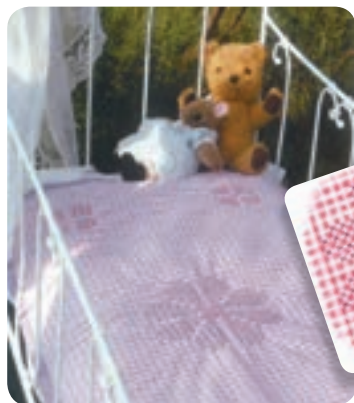
پارچه نواری شماره دوزی: این نوارهای پارچه ای در عرض های مختلف موجود است و به اصطلاح درشت بافت هستند.

طریقه دوخت شماره دوزی روی انواع پارچه

■ استفاده از تور شماره دوزی: تور را روی پارچه قرار داده، خانه‌های تور را بشمارید و روی نقشه آن شماره نقشه را بشمارید و از طریق شمارش نخ‌های پارچه، همان شماره نقشه را روی پارچه منتقل کنید.

■ استفاده از پارچه چهارخانه: هر یک از چهارخانه‌های پارچه یک شماره نقشه در نظر گرفته می‌شود.

■ استفاده از نقشه چاپ شده: بر اساس رنگ‌ها، شلال‌های یک ردیف را از چپ به راست بدوزید.

با توجه به تصاویر، مشخص کنید از کدام روش‌ها برای دوخت شماره دوزی استفاده شده است.

فعالیت
عملی

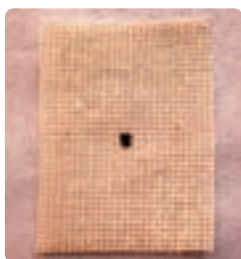
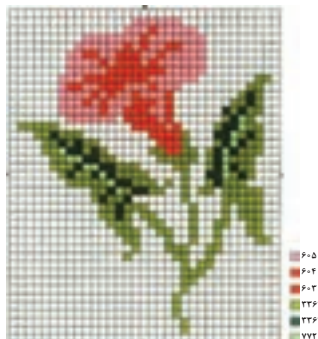

دوخت شماره دوزی به وسیله تور مخصوص

■ طرح و نقشه مورد نظر را انتخاب کنید. شماره رنگ نخها در کنار طرح نوشته شده است.

وسایل و ابزار مورد نیاز

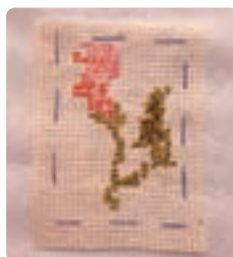
- تور شماره دوزی
- پارچه مناسب
- نخ گلدوزی
- سوزن گلدوزی
- کارگاه مخصوص گلدوزی

■ مرکز دوخت را روی تور علامت گذاشته و از وسط شروع به دوخت کنید.

■ با کوک دور تا دور تور را به پارچه اصلی وصل کنید.

■ به اندازه طرح خود تور شماره دوزی چیده شود.

■ در پایان الیاف تور را جدا کنید و با ملایمت یکی یکی بیرون بکشید.

■ شماره های تور را شمرده و با دوخت ضربدر نقشه را روی آن بدوزید.

با توجه به نقشه ارائه شده یک طرح شماره دوزی را به وسیله تور روی پارچه بدوزید.

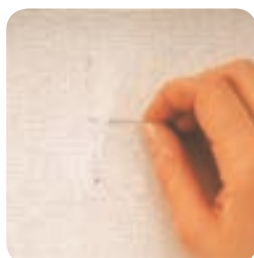
فعالیت
عملی

دوخت شماره‌دوزی روی پارچه آیدا

وسایل و ابزار مورد نیاز

- پارچه آیدا (کانت شماره ۱۲)
- نخ گلدوزی
- سوزن گلدوزی

- طرح و نقشه مورد نظر را انتخاب کنید.
- وسط تاروپود پارچه را علامت گذاری کنید.

- از وسط طرح روی پارچه شروع به دوخت درز، اضافی پارچه را قیچی کنید.
- ضربه‌ری × کنید.

با توجه به طرح و نقشه ارائه شده یک طرح شماره‌دوزی روی پارچه آیدا بدوزید.

فعالیت
عملی

دوخت شماره دوزی روی پارچه زوج بافت (Even weave) یا کانواس (Canvas)

وسایل و ابزار مورد نیاز

- پارچه کانواس
- نخ گلدوزی
- سوزن گلدوزی

■ پس از علامت گذاری روی پارچه، از وسط طرح پارچه شروع به دوخت ضربدری × کنید.

■ طرح و نقشه مورد نظر را انتخاب کنید.

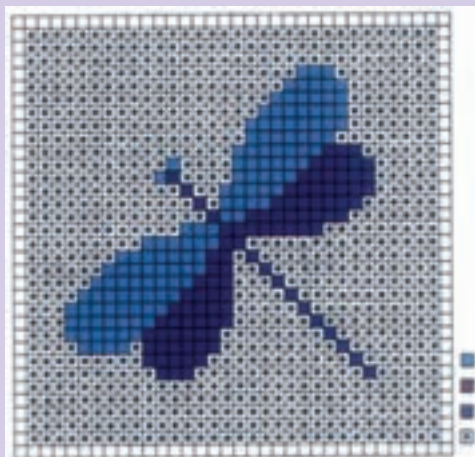

■ داخل این مدل جا سوزنی را پنبه یا الیاف هالو پر کنید.

■ روی این پارچه باید تمام سطح پر شود. تکه پارچه را برای وصل آماده کنید.

با توجه به طرح و نقشه ارائه شده یک طرح شماره دوزی روی پارچه کانواس یا Even weave بدوزید.

فعالیت
عملی

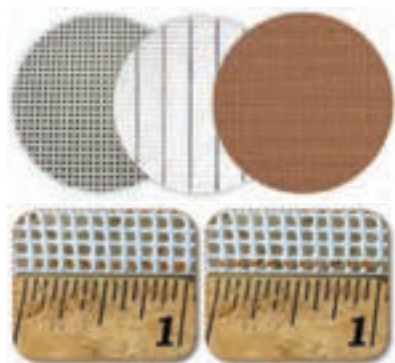

انواع پارچه شماره‌دوزی

فکر کنید

- ✦ آیا پارچه‌های شماره‌دوزی را می‌شناسید و کاربرد هر کدام را می‌دانید؟
- ✦ آیا نوع دوخت روی آنها یکسان خواهد بود؟
- ✦ آیا نگهداری و شست‌وشوی آنها با دیگر گلدوزی‌ها یکسان است؟

تعریف کانت (Count): در مورد پارچه کانت به معنی تعداد سوراخ‌های مربعی شکل در مدار اینچ (۲/۵ سانتی‌متر) از پارچه است، در واقع یک سوراخ در پارچه معادل یک کوک شماره‌دوزی است.

■ هر چه تعداد سوراخ‌ها در هر اینچ از پارچه بیشتر باشد، سوراخ‌ها کوچک‌تر و به هم نزدیک‌تر هستند.

■ عدد کانت بزرگ‌تر به معنای پارچه متراکم‌تر و نازک خواهد بود.

پارچه زوج بافت (Even weave): تاروپود در این پارچه، مربع‌های هم اندازه روی پارچه ایجاد می‌کند. تفاوت این پارچه با آیدا این است که به جای شمارش مربع‌ها یا سوراخ‌ها در پارچه آیدا، در پارچه Even weave تعداد نخ‌ها شمارش می‌شود. پارچه Even weave با کانت «شماره ۲۸» دارای ۲۸ نخ تار و ۲۸ نخ پود در هر اینچ پارچه است.

پارچه آیدا (Aide): دارای یک بافت چهارخانه و سوراخ مربعی شکل کوچک و آهاردار است. پارچه آیدا با کانت ۱۸ دارای ۸ سوراخ یا کوک شماره‌دوزی در هر اینچ است، برای شروع دوخت شماره‌دوزی کانت ۱۴ مناسب‌تر است.

■ کانت ۱۸ از ۱۴ کانت ریز بافت‌تر و نرم‌تر است.

پارچه جین قام (Gingham): پارچه سبک وزن با چهارخانه‌های طولی و عرضی یکسان است.

■ در هر چهارخانه یک ضربدر دوخته می‌شود.

پارچه کتانی (Linen): از الیاف کتان بافته می‌شود به علت نوع الیاف پارچه دارای جلا و براق است.

پارچه پنبه‌ای (Cotton): از الیاف پنبه‌ای خالص که دارای بی‌نظمی‌های طبیعی برحسب ضخامت نخ در روی پارچه است.

پارچه‌های کنفی (Canvas): این پارچه که به گونی بافت معروف است، از مربع‌های یکسان تشکیل شده و مانند گونی برنج است.

توجه کنید: در ایران به دلیل عدم کشت کتان (Linen) پارچه‌های پنبه‌ای (Cotton) برای شماره‌دوزی استفاده می‌شود.

کتان زوج بافت (کانت ۱۸)

کتان زوج بافت (کانت ۲۸)

کتان زوج بافت (کانت ۳۲)

داماسک آیدا (کانت ۱۸)

ساده بافت

آیدا (۶ کانت)

آیدا (۱۲ کانت)

آیدا (۱۴ کانت)

جین قام

کاربرد طرح‌های شماره‌دوزی

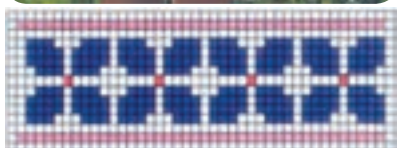
تمام زیبایی شماره‌دوزی در تناسب رنگ‌بندی نخ‌ها، نوع نخ‌ها و نوع نقشه و طرح انتخابی است. طرح‌ها با توجه به نوع کاربرد آنها متفاوت هستند.

■ طرح یا نقشه بزرگ با موضوعات طبیعت برای قاب تابلو مناسب است.

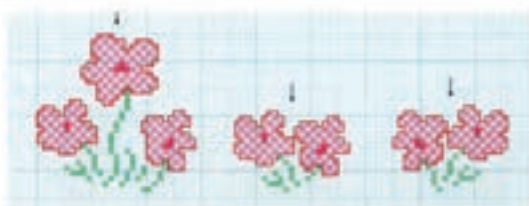
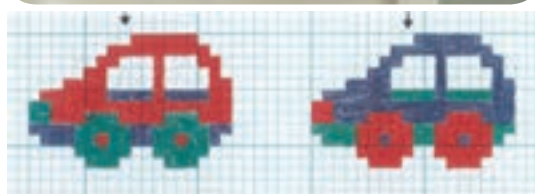
■ طرح یا نقشه با کادر دور آن مناسب قاب تابلو است.

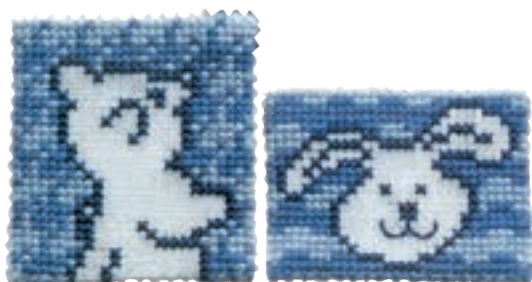
■ حاشیه‌های یک رنگ که دارای رنگ‌های کلاسیک است، برای سرویس خواب و منزل و لباس مناسب است.

■ حاشیه‌ها برای لبه‌های لباس یا ملزومات آن مناسب است، نقشه‌ها به حالت گل و بوته یا حیوانات با رنگ‌های شاد و زنده هستند.

■ طرح‌های تک که در قسمت‌های مختلف لباس، یا ملزومات دیگر آن می‌توان استفاده کرد.

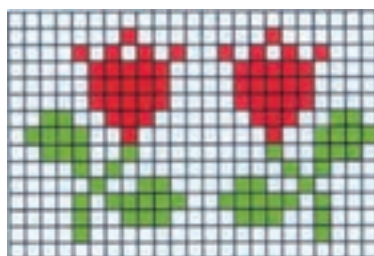
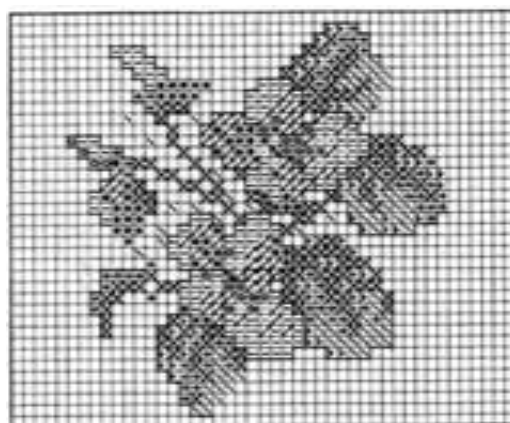

■ یک طرح در تنوع مختلف برای یک لباس و ملزومات آن مناسب است.

روش‌های نقشه‌خوانی شماره‌دوزی

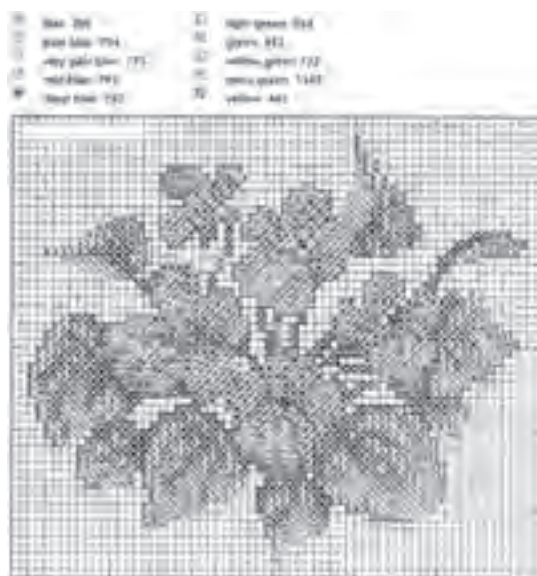
- با توجه به تصاویر آیا می‌توانید نقشه‌ها را بخوانید؟ و تفکیک رنگ‌ها را در دوخت انجام دهید.
- کدام یک از نقشه‌ها برای دوخت شماره‌دوزی آسان و سریع‌تر قابل استفاده است؟

نقشه رنگی: هر خانه فقط با رنگ خودش مشخص شده است.

نقشه رنگی با کد: هر خانه با رنگ و کد داخل آن مشخص شده است.

نقشه سیاه و سفید: هر خانه با کد و علائم قراردادی نشان دهنده یک رنگ است.

❖ یک طرح مانند یک گل را انتخاب کرده و آن را به یکی از نقشه‌های شماره تبدیل کنید.
❖ نوار رنگی کنار طرح را با انتخاب شماره نخ‌ها کامل کنید.

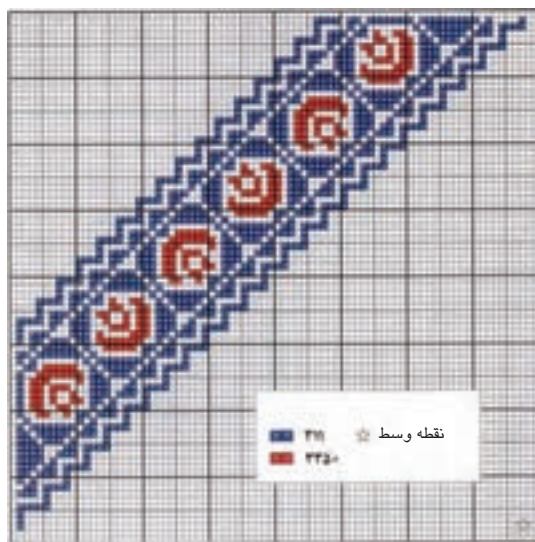
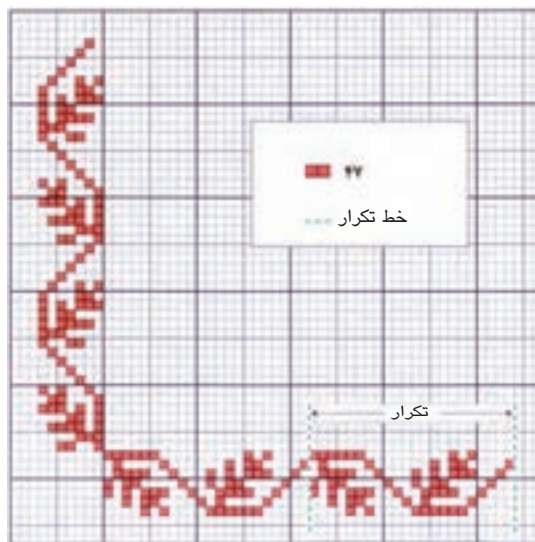
فعالیت
عملی

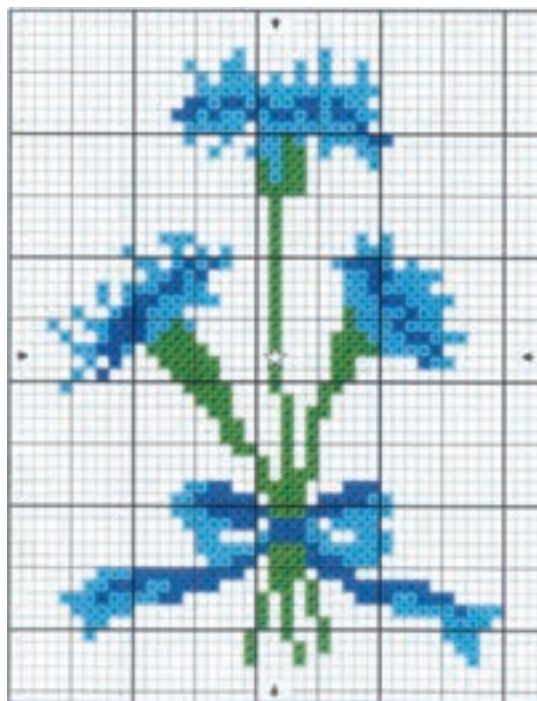
قرارگیری انواع طرح‌های شماره‌دوزی روی پارچه

■ محل قرارگیری طرح شماره‌دوزی با دقت انجام شود، در غیر این صورت ممکن است، طرح دوخته شده در محل خود قرار نگیرد. یکی از روش‌های کنترل قرار گرفتن طرح در گوشه کار (زوایای ۴۵ درجه) استفاده از آینه است.

■ قرار دادن طرح حاشیه در زاویه ۴۵ درجه و تکرار نقشه در ادامه کار است.

■ قرار دادن نوار حاشیه‌ای در زاویه ۴۵ درجه است و طرح تکرار نمی‌شود.

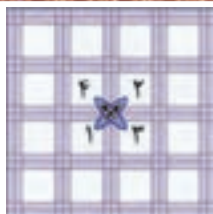
■ تک نقش (مانند گل) اگر در گوشه قرار می‌گیرد، باید زاویه ۴۵ درجه را علامت‌گذاری و وسط طرح را روی خط زاویه قرار دهید.

■ برای قرار دادن تک نقش با حاشیه‌ها قرینه $\frac{1}{4}$ طول و عرض را به دست آورده و آن را وسط محل علامت‌گذاری پارچه قرار دهید.

انواع دوخت

■ برای هر دوخت از کشش یکسان استفاده کنید، نخ را به آرامی روی پارچه قرار دهید، با کشیدن زیاد پارچه جمع می‌شود.

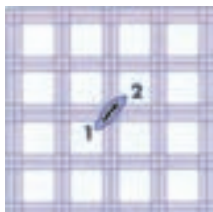

دوخت ضربدری ×

■ دوخت ضربدری به این شکل × است.

■ از پشت پارچه سوزن را از گوشه «نقطه ۱» بیرون آورده و در گوشه «نقطه ۲» فرو ببرید، از گوشه «نقطه ۳» بیرون آورید و در گوشه «نقطه ۴» فرو ببرید.

■ توجه کنید تمام دوخت‌های ضربدر در یک جهت دوخته شود.

دوخت نیمه ضربدری

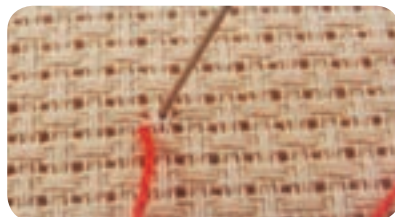
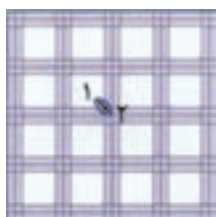
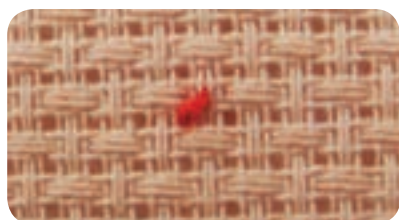
دوخت نیمه ضربدری به این شکل / است.

این طرح برای زمینه‌های بزرگ که می‌خواهیم سایه روشن ظریف داشته باشیم با نخ یک لای ابریشمی دوخته می‌شود. سوزن را از گوشه «نقطه ۱» بیرون آورید، نخ را به صورت اریب در گوشه «نقطه ۲» فرو ببرید.

دوخت $\frac{1}{4}$ ضربدری

دوخت $\frac{1}{4}$ شبیه به دوخت نیمه ضربدری است، ولی این دوخت در وسط یک مربع پارچه زده می‌شود. یک

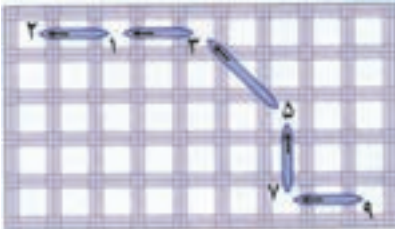
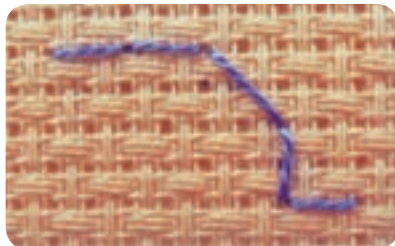
دوخت اریب کوچک ($\frac{1}{4}$ یک دوخت معمولی) از وسط پارچه بیرون آورده می‌شود. از این دوخت برای دوخت صورت و چهره استفاده می‌شود.

دوخت $\frac{3}{4}$ ضربدري

■ اين دوخت از يك دوخت $\frac{1}{4}$ و دوخت نيمه ضربدري تشكيل شده است. از اين دوخت بيشتر براي شاخ و برگ‌هاي طرح در شماره‌دوزي استفاده مي‌شود.

■ سوزن را از گوشه «نقطه ۱» بيرون آوريد و در گوشه «نقطه ۲» فرو ببريد و يك دوخت $\frac{1}{4}$ بدوزيد.

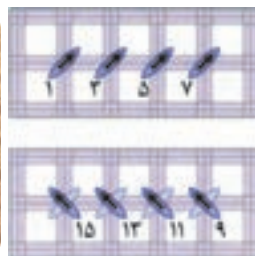

دوخت پشت سرهم

از اين دوخت براي درست کردن خطوط اطراف دوخت ضربدري و دوخت حروف و کلمات استفاده مي‌شود. اين دوخت با خطوط پررنگ‌تر در نواحی مختلف و با نخ یک لای ابريشمی دوخته می‌شود.

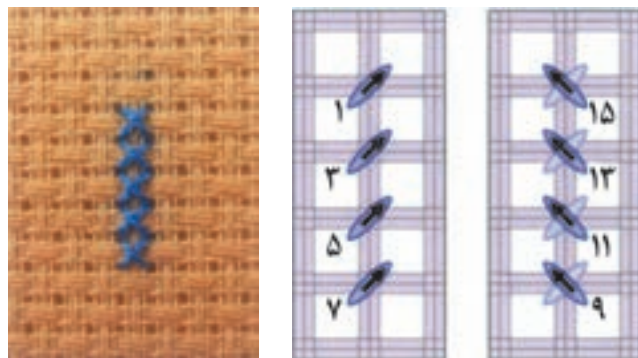
دوخت ضربدري در رج‌هاي افقي

■ سوزن را از پشت گوشه «نقطه ۱» بيرون آوريد و در گوشه «نقطه ۱ مقابل» فرو ببريد، دوباره از گوشه «نقطه ۳» بيرون آورده تا آخرين رج ادامه دهيد در انتهای رج برگرديد و روی دوخت‌هاي قبل را بپوشانيد.

دوخت ضربدری در رج‌های عمودی

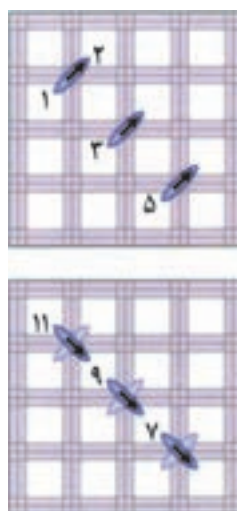
عیناً مانند دوخت ضربدری در رج‌های افقی هستند، با این تفاوت که به صورت عمودی دوخته می‌شوند.

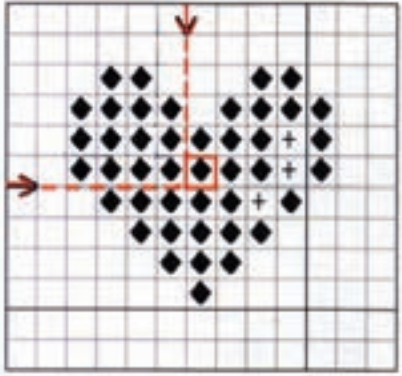
دوخت ضربدری اریب

این دوخت به صورت پلکانی و اریب دوخته می‌شود.

از گوشه «نقطه ۱» سوزن را بیرون آورید و در گوشه «نقطه ۲» فرو برده و از گوشه «نقطه ۳» بیرون آورید. در آخر رج مجدداً برگردید و روی دوخت قبلی ضربدری بدوزید.

مشخص کردن مرکز کار

- قبل از شروع کار باید محل دوخت مرکزی نقشه را مشخص کنید. با این کار می‌توانید طرح را در مرکز پارچه قرار دهید.
- نقشه شماره‌دوزی را با دو فلش در بالا و سمت چپ لبه‌ها علامت بزنید.
- زمانی که دو فلش را به‌طور مستقیم در روی نقشه امتداد دهید جایی که دو خط یکدیگر را قطع می‌کنند.

مشخص کردن مرکز پارچه

- دوباره پارچه را از سمت راست به چپ «تا» کرده، وسط آن را با انگشت خود نگه دارید.

- پارچه یا تور شماره‌دوزی را از وسط از پایین به بالا «تا» کنید.

- پارچه را باز کرده، سوزن ته‌گرد را در جایی که مرکز پارچه است علامت بگذارید.

- با سوزن ته‌گرد محل تقاطع را علامت بگذارید این مرکز پارچه است.

- برای پیدا کردن مرکز درست و دقیق پارچه، لازم است که به وسیلهٔ سانتی‌متر اندازه بزنید و مربع‌های آن را بشمارید.

کانوادوزی

این دوخت مانند شماره‌دوزی است، با این تفاوت که توسط کاموا دوخته می‌شود و «تپستری» نامیده می‌شود.

انواع پارچه

پارچه کانواس پلاستیکی (Canvas):

یک تور کانوادوزی است که با توجه به اندازه سوزن و سوراخ‌های آن در یک اینچ (۲/۵ سانتی‌متر) نام آنها تغییر می‌کند.
کانت (Count) آنها از ۵ تا ۲۴ است.

سوزن

سوزن تپستری: با نوک گرد و کند است با شماره ۱۳ تا ۱۷ مناسب است.

انواع نخ

نخ تپستری: از الیاف پشم برای پارچه کانواس با کانت ۱۲ مناسب است.
نخ پشمی ایرانی: از الیاف پشمی با تاب ظریف‌تر است.

کانوادوزی روی کوسن

وسایل مورد نیاز:

■ تور کانواس (Canvas) کانت ۱۲

■ سوزن تپستری

■ از مرکز پارچه، وسط طرح را روی پارچه بدوزید.

■ پارچه تور کانواس به اندازه کوسن به اضافه جا درز آماده کرده، $\frac{1}{2}$ طول، عرض و مرکز کار را علامت گذاری کنید.

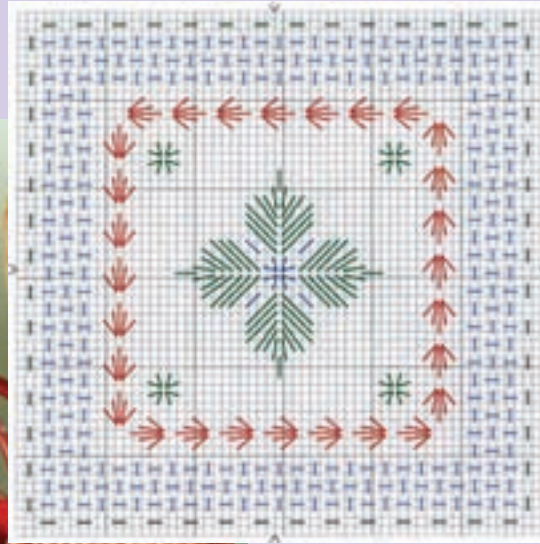
کانوادوزی جاعینکی

■ طول عینک را اندازه بگیرید.

■ طرح دلخواه کانوادوزی را روی پارچه بدوزید.

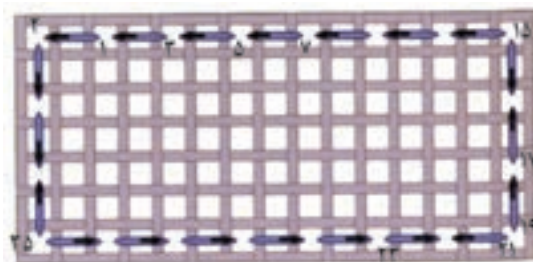
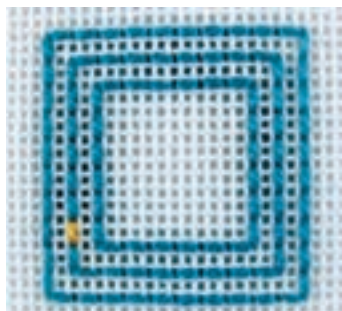
مانند طرح یک مدل کانونادوزی را انتخاب کرده و بدوزید.

فعالیت
عملی

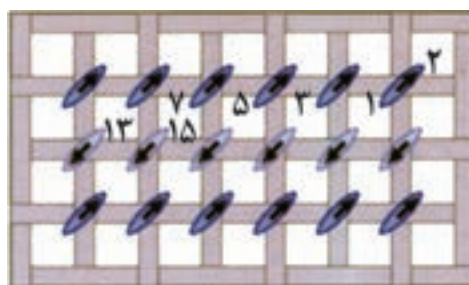
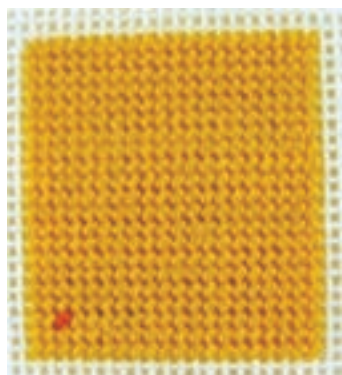

انواع دوخت کانوادوزی

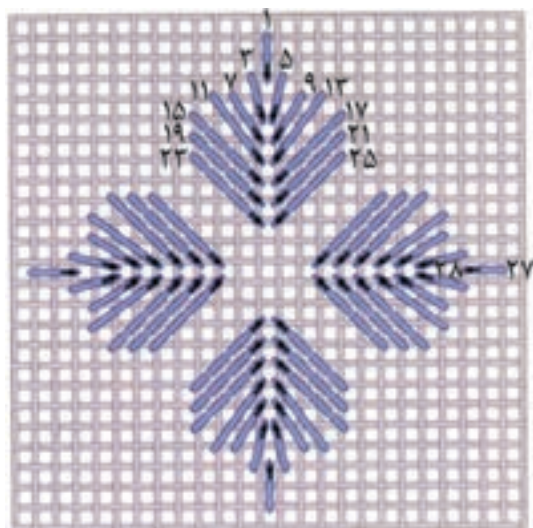
■ دوخت بخیه مستقیم: به صورت بخیه کاملاً در کنار هم قرار می‌گیرد.

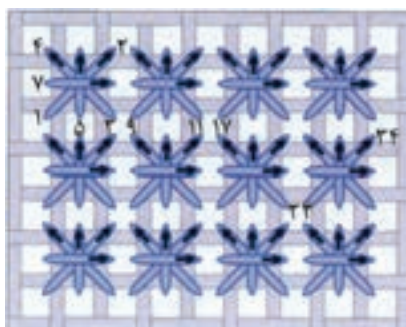
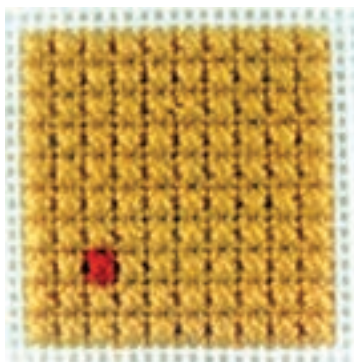
■ دوخت به شیوه گوبلن عرضی: دوخت را از گوشه بالای سمت چپ شروع کنید و هر بار سوزن به صورت عمودی از سوراخ‌های تور خارج می‌شود.

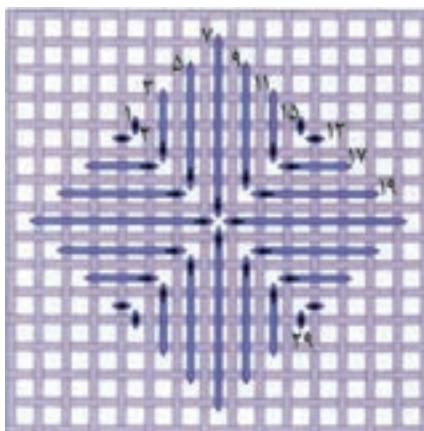
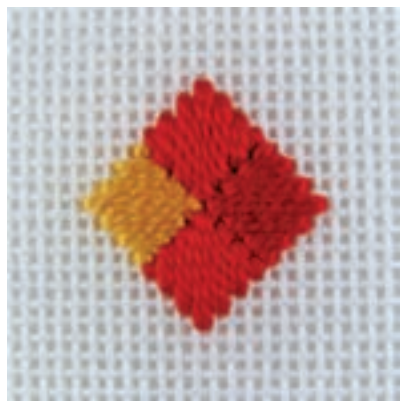
■ دوخت به شیوه طرح برگ: مرکز برگ‌ها که در چهار طرف است را علامت گذاشته، از «نقطه ۱» که وسط برگ است را دوخته و خطوط طرفین را اریب تا «نقطه ۲۵» بدوزید.

■ **دوخت به شیوه ستاره:** هر ستاره از هشت شلال درست شده است که در نقطه مرکزی با یکدیگر تلاقی می‌کنند.

■ **دوخت به شیوه لوزی:** مرکز لوزی را علامت گذاشته از «نقطه ۱» با یک شلال در دو سوراخ، به ترتیب «۴، ۶، ۸ سوراخ» و دوباره کم شده «۶، ۴، ۲ سوراخ» دوخته می‌شود.

■ **دوخت به شیوه زیگزاگ:** شلال‌های مایل را از جهت بالا به پایین و در فاصله چهار عدد از سوراخ‌های تور، چسبیده به هم بدوزید، رج دوم را نیز به همان ترتیب از بالا شروع کنید تا نقشه جناق شود.

